

սաւ. « Մնաս բարեա՛ւ » : Ահագին քար մի զոցեց զիւցազին զերեզմանը, որ հազար անգամ իւր կեանքն հայրենեաց համար մահուան ենթարկելէ յետոյ՝ քաջութեամբ իւր Աստուծոյն համար մեռած էր : Քրիստոնեայք առթիւն համար աղօթարան դարձան :

Այդ դարու քաջայաղթ երևելի մարդիկ կը մեռնէին՝ իրենց դաւաճութեան և առտուածային փրկչին վրայ ունեցած հաւատոց համար, որոյ խոստովանութիւն իրենց փառք կը համարէին. իսկ մեր օրերն անհաւատին հեղեւթիւնքն և աշխարհասիրին ծաղրածութիւնքը կը սարսափեցնեն բազմաթիւ քրիստոնեայներ, որոնք հաւատոց վրայ կ'ամաչեն, և կը կարմրեն օրինապահ կոչուելուն համար. մինչդեռ այն դարու մարդիկ անով զերպանց մեծ կը համարուէին : Խեղճ կաւեղէն հրակայներ, զորս մոլորութեան քամին հողմացոյց դրօշաց պէս կը զարձնէ իրենց դատարկ պատանդանին վրայ :

Անկեպտոս հիւպատոսին արձնաթաթաւ զգեստին մէկ կտորը ներկայից բաժնեց, յետոյ կը զննէ հայրապետն իրենց քանի մի խօսք ըսաւ : Իւր ճառն պարզ էր և լի երկնային ճարտասանութեամբ. որ թէպէտ շատ չէր կրնար Հռովմայ ճարտարախօսները զարմացնել, բայց մինչև հոգեոց խորքն թափանցեց և սաստիկ յուզեց : Հաւատացեալք զգացմամբ ուշ կը զննէին : Անկեպտոս Սեբաստի ներկայութեան վրայ մտահոգ կը թուէր,

և կը զըստովէր Պարսիս անխոհեմութիւնն՝ որ զնա այս գաղտնի ժողովարանին մէջ ըսրած էր :

Երբ ճառը վերջացաւ, հաւատացեալք յերկիր խոնարհեցան նոր երգ մը երգելով : Այս սիրազին ձայներն թափանցեցին մինչև Սեբաստի սիրան, որ արդէն իսկ պատկառելի խօսքերէն յուզեալ էր : Իւր հոգին սակաւ հաւատոց կենսատու լոյսն ընդունելու կը մոտենար :

Հաւատացեալք զոյգ զոյգ գետնադամբանէն դուրս ելնելով՝ քաղաքին մէջ ցրուեցան : Սեբաստոս օր նեղ անցքի մը մէջ քաշուած էր չի տեսնուելու համար, որախոսութեամբ դուրս ցատկեց և արբեցաւ հեշտութեամբ զիշեային օդոյն, որ միմին ստորերկրեայց մէջ անցունելէն վերջ՝ իրեն համար աւելի զով և մաքուր կը թուէր : Միայնակ գէպ ի տուն զիմեց, և կ'ուզէր երեկոյեան նշանաւոր զիպուածներն մոռնալ. յանկարծ Պարսիս իրեն հանդիպեցաւ, և երկուքն միասին սինկղիտոսին այլուայն ամարանոցէն հեռացան : Սեբաստոս աշխուժիւ կը խօսէր՝ ցրուելու համար իւր մտաց ներկայացած ազդեցութիւնքն, որոնք իրեն ցոյց կու տային օւղիղ ճամբան, և կը հրապարէին զինքն զէպ ի այն կրօնքն՝ որ հակառակ իւր կամաց իրեն կը մօտենար : Առաւտուն երկու երիտասարդք Սաբիտոսի պարտէզներն հրսան :

(Շարայարեյի)

ԲԱՅԻԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1896 ԹԻՒ

Գ. ՏԱՐԻ “ ՇԱԽԻՆ ” Գ. ՏԱՐԻ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹԻ

Կը հրատարակվի թէհրանում արմատական ուղղութեամբ և նախկին ծրագրով : « Շախի » բաժանորդագիրն է Պարսկաստանի համար մէկ թուման, կէս տարւանը վեց դրան : Արտասահմանի համար 3 բուրլի կամ 8 ֆրանկ. կէս տարւանը 2 բուրլի կամ 5 ֆրանկ :

Ռուսաստանից գրամական ծրարները պիտի ուղարկեն անպատճառ հետեւեալ հասցեով : Черезъ Баку въ Эвзели Россійской ИМПЕРАТОРСКОЙ Миссіи въ Тегеранѣ, пер. А. Бекъ-Назарову. Խնդրվում է ուշք դարձնել ճիշտ այս հասցեով և առանց մի բառ մոռանալու ուղարկել գրամները, այլապէս չեն ընդունիլ : Եւրոպայից ուղարկել պէտք է փոխանակագրով կամ թղթագրամով. Հասցեն Եւրոպայի համար Téhéran, Rédaction « CHAVIGH ». այդ հասցեն պիտի լինի նաև Ռուսաստանից խմբագրութեան ուղղած թղթակցութիւնները :

Ա. Զ. Դ.

1. — Որ և իցէ զիւրք՝ թէ հեղինակութիւն և թէ թարգմանութիւն, որ խմբագրութեան նուէր զրկուի, ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՀԱՆՐԱՊԱՐԱՆԻ երկամեայ պրակաց մէջ պիտի ծառայուի Նոր հրատարակութիւնք խորագրով:

2. — Այն հեղինակներն և կամ թարգմանիչք՝ որոնք փոխանակութեամբ իրենց գրոց կը ցանկան մեր տպած (նոյնագին) զրքերէն ունենալ, պէտք էն առաջուց իմացնել մեզ՝ թէ Բնչ զիւրք է յղելիքը, և Բնչ անոր փոխարէն պահանջելիքը:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՏՆԱԾՍԱԿԱՆ. — Ահնարէ մի « Լումայ » Գրական Հանդիսին վերայ	97
Հայկական տպագրութեան պատմութիւն՝ սկզբնաւորութենէն մինչ առ մեզ	105
Երկու վերջնական խօսք ամուսնական գոխքի և ասպնարզանի մասին	109
Ուղևորութիւն Շահարի յարևելս	119
Խօսք մի՝ առ Տէր Ն. Քարամեանց	123
ՍԿԶՐՈՒՆԲ ԴԱՏՏԻՍԱԿՈՒԹԵԱՆ. — Հաւաքածոյ բանք նշանաւոր գաստիարակաց	127
Մեռանելոցքս ողոյն տամբ	131
ՔԱՐՄԷՆ ՍԻՎԱ. — Քերթուած . — Եհովա	135
ՎԵՍՏԱՆ ԿՈՅՍ. — Պատմական վէպ հկեղեցւոյ առաջին դարու	138
Ազդ	143

SOMMAIRE

BIBLIOGRAPHIE. — Un coup d'oeil sur la revue littéraire « LOUMA »	97
L'histoire de l'imprimerie arménienne, du commencement jusqu'à nos jours	105
Deux mots décisifs à l'égard de l'enfer conjugal et du divorce	109
À travers l'Arménie russe	119
Un mot à M.r N. Karamiantz	123
PRINCIPES DE L'ÉDUCATION. — Extraits des ouvrages des célèbres éducateurs	127
Morituri Salutamus	131
Carmen Silva. — Poème épique, Jéhovah	135
LA VESTALE. — Récit historique du premier siècle de l'Église	138
Avis	143

